

У статті відображені особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх юристів до виконання професійних ролей, дані визначення понять: міжособистісна роль, професійна роль, міжособистісна рольова компетентність, полірольова професійна компетентність, полірольова професійна спрямованість.

В статті отражены особенности психолого-педагогической подготовки будущих юристов к исполнению профессиональных ролей, даны определения понятий: межличностная роль, профессиональная роль, межличностная рольовая компетентность, полиролевая профессиональная компетентность, полиролевая профессиональная направленность.

The article reflects the speciality of the psychological and pedagogical preparing of future lawyers to the fulfillment of the professional roles, the interpersonal role, the professional roles, the interpersonal role competency, the the professional role competency, the polyrole professional direction have been describes.

УДК 378.147: 37.012
ББК 74.202

Г.В. Красильникова, С.Р. Красильников
м. Хмельницький, Україна

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Нині в Україні відбувається модернізація освітньої галузі. Вітчизняна освітня галузь обрала шлях кардинальних реформ, входження до європейського освітнянського простору, поліпшення якості освіти в рамках болонського процесу [1, с.234].

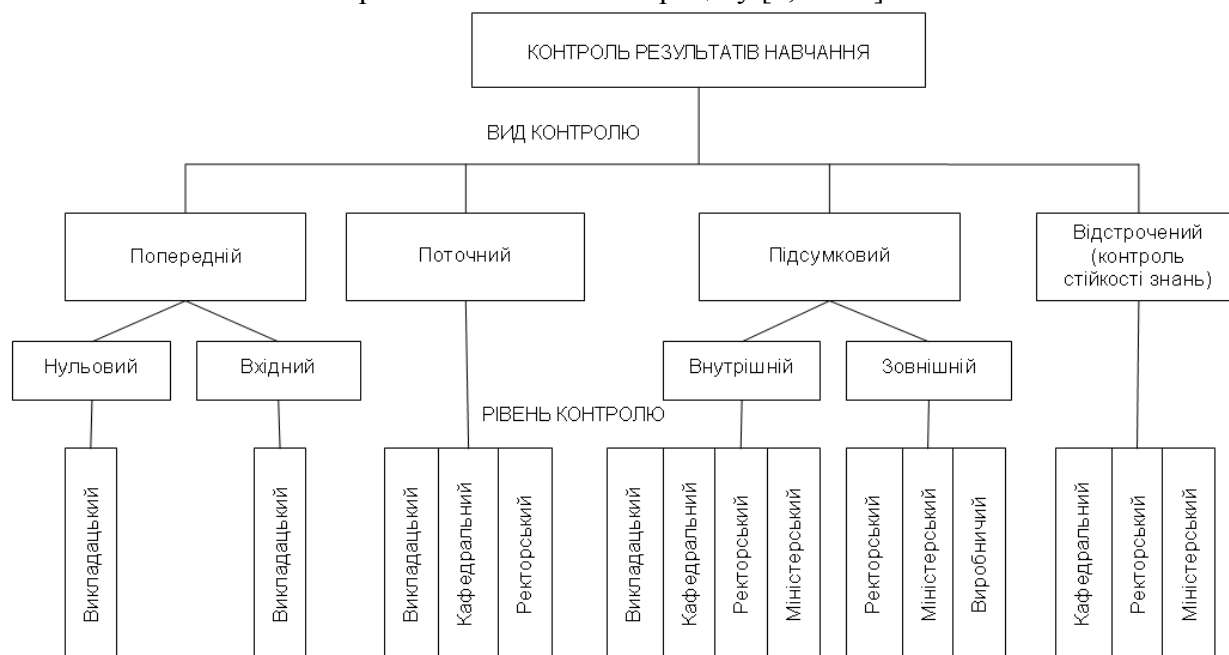

Рис. 1. Система контролю результатів навчання студентів у ВНЗ

Ефективне управління якістю освіти можна здійснювати шляхом налагодження системи моніторингу. На якість освіти у вищому навчальному закладі (ВНЗ) впливає багато чинників: якість державних освітніх стандартів; зміст освітніх програм; рівень і якість довузівської підготовки абітурієнтів; кваліфікація педагогічних кадрів; матеріальна база навчального закладу; соціальна захищеність співробітників і студентів; зовнішньоекономічні умови; морально – психологічний клімат тощо. Поряд із цим достовірність результатів навчання залежить від чіткості налагодженої системи контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів.

Контроль завжди був важливою складовою дидактики навчання. Як свідчить практичний досвід, спроби виключити контроль частково чи повністю з навчального процесу призводять до зниження якості навчання. Від його правильної організації залежить ефективність управління навчально-виховним процесом і якість підготовки фахівців. Система контролю результатів навчання студентів у ВНЗ подана на рис.1.

Однак, як свідчать дослідження сучасних дидактів, ефективність проведення традиційних усних і письмових іспитів не така вже й висока (рис.2) [2, с.10-12].

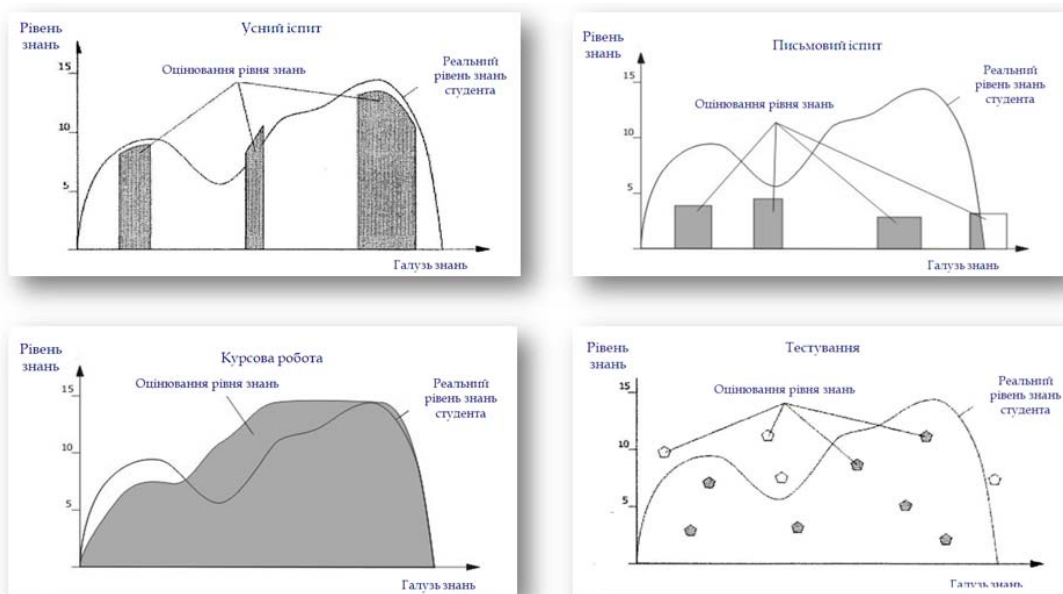

Рис.2. Порівняльний аналіз ефективності проведення підсумкового семестрового контролю традиційними формами

Процес модернізації існуючої системи контролю в Хмельницькому університеті розпочався з упровадження кредитно-модульних технологій навчання та системи перезарахування кредитів ЄКТС (Європейська кредитно-трансферна система) на виконання Наказу МОНУ №48 від 23.01.2004 року.

Згідно з цим наказом в університеті була запроваджена модульна технологія навчання. Модульна технологія навчання, як правило, супроводжується рейтинговою системою оцінювання результатів навчальної діяльності студентів. Рейтингова система оцінювання передбачає визначення якості роботи студента та рівня здобутих протягом навчання вмінь і знань, що передбачає оцінювання в балах усіх результатів, досягнутих під час поточного, модульного та семестрового підсумкового контролю. Практика поєднання модульних технологій навчання і рейтингової технології оцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу, яку застосовують з 70-х років XX століття у західноєвропейських і східно-атлантичній системах вищої освіти, здобула назву модульно-рейтинговою технології, має певні переваги і демонструє високі результати освіти.

Використання модульно-рейтингової технології навчання в нашому університеті призвело до зміни типового графіка навчального процесу (рис.3).

Рис. 3. Типовий графік навчального процесу у Хмельницькому національному університеті

[illegible]

Як видно на графіку (рис.4) на зміну традиційним екзаменаційним сесіям запроваджена безсесійна форма організації навчального процесу. Вивільнені тижні підсумкового семестрового контролю використовуються в нашому університеті для організації самостійної роботи студента та ліквідації поточної академічної заборгованості у семестрі. Безсесійна форма організації навчального процесу використовується не тільки у нашому навчальному закладі, вона запроваджена у багатьох зарубіжних і таких провідних вітчизняних навчальних закладах як Національному університеті «Львівська політехніка», Харківському національному університеті радіоелектроніки [3, с.10].

При такій системі навчання студентів акцент переноситься на організацію і проведення різноманітних поточних видів контролю з використанням інноваційних методів і технологій навчання у семестрі (рис.5).

У разі рейтингового оцінювання результатів вивчення дисципліни потрібно встановити співвідношення теоретичної і практичної частин курсу, їх черговість, зміст і форми поточного контролю, а також розробити загально-організаційну структуру вивчення дисципліни за модульно-рейтинговою технологією. Приклад оцінювання видів робіт однієї з навчальних дисциплін наведено у табл. 1.

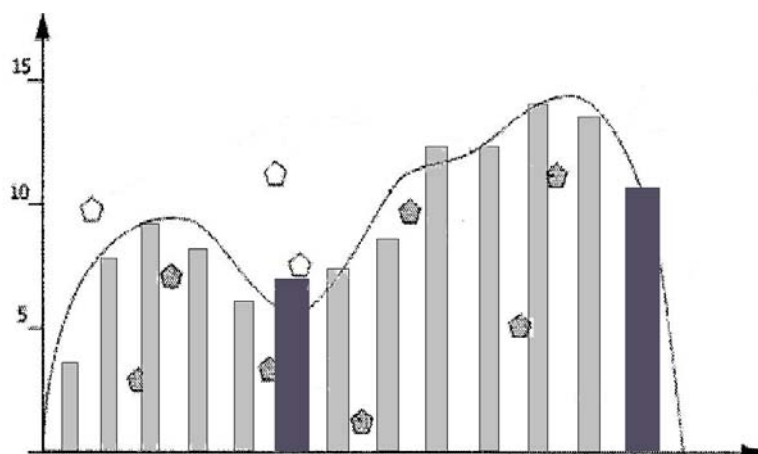

Рис.5. Графічна інтерпретація ефективності проведення поточного контролю з використанням різних форм і методів в умовах модульно-рейтингової технології навчання

При цьому кожному виду навчальної роботи відповідно до робочого плану дисципліни надається ваговий коефіцієнт залежно від ступеня його значущості у підготовці фахівця в межах цієї дисципліни. Сума всіх вагових коефіцієнтів з дисципліни складає одиницю. Як видно на слайді на підсумковий контроль з дисципліни не виділено вагового коефіцієнту, а відповідно і часу на його проведення. Отже, підсумкова оцінка буде визначена як сума добутків середньоарифметичних балів з усіх поточних оцінок за вітчизняною шкалою та вагових коефіцієнтів для кожного виду навчальної роботи згідно з робочим планом дисципліни, обрахована до другого знаку після коми.

Таблиця 1

Приклад оцінювання видів навчальної роботи студентів з дисципліни

	Аудиторні заняття та контрольні заходи		Самостійна робота студента	Підсумковий контроль
	Практичні роботи	Тестовий контроль	Виконання інд. завдання	залік/іспит
	1-4	1	0,2	
ВК:	0,6	0,2		

Примітка: ВК- ваговий коефіцієнт

Студент одержує інформацію про всі види робіт, що плануються у семестрі і їх форми контролю за допомогою спеціального документа – опису дисципліни.

Одним із ускладнень, з яким зіткнулись навчальні заклади при виконанні Наказу МОНУ №48 від 23.01.2004 року «Про впровадження педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу», є встановлення співвідношення шкал оцінювання: ЄКТС та вітчизняної (табл.2), а саме диференціація вітчизняних оціночних суджень «добре» на оцінки ЄКТС - В та С, «задовільно» на - D та E, «незадовільно» на - FX та F. Використання 100-бальної системи оцінювання навчальних досягнень студентів, яку запропонувало Міністерство освіти і науки України, ускладнювало процес об'єктивного оцінювання у зв'язку з необхідністю присудження балів за різні види навчальних робіт та диференціації суми балів за різні ступені виконання цих видів робіт студентом.

Отже, нині в Хмельницькому національному університеті прийнята модель контрольно-оцінювальної системи навчальних досягнень, що базується на таких основних елементах: навчальні параметри, структура знаннєвих компонентів дисципліни, критерії, шкала оцінювання, інтервальна шкала переходу до оцінок ЄКТС, форми підсумкового і поточного контролю. Відповідно запроваджене співвідношення вітчизняної шкали оцінювання та ЄКТС, яке дозволяє об'єктивно оцінити результати навчальних досягнень студентів через інтервальну шкалу переходу (табл.2).

При цьому всі поточні результати навчання студента оцінюються викладачем за вітчизняною чотирибальною шкалою. Аналогічних висновків щодо доцільності використання єдиної вітчизняної шкали оцінювання поточних результатів навчання студентів дійшли й інші учасники педагогічного експерименту, зокрема, педагогічний колектив економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка [4] . За даними [5] у переважній більшості навчальних закладів Європи фактично використовуються національні шкали оцінок, а використання шкали ЄКТС є доволі обмеженим.

Таблиця 2

Співвідношення вітчизняної 4-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень студентів і шкали ЄКТС, запроваджене у ХНУ

Оцінка ЄКТС	Інтервальна шкала переходу		Вітчизняна оцінка
A	4,75-5,00	5	ВІДМІННО - глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків
B	4,25-4,74	4	ДОБРЕ - повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75-4,24 *	4	ДОБРЕ - в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25-3,74	3	ЗАДОВІЛЬНО - неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	2,75-3,24	3	ЗАДОВІЛЬНО - неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00 -2,74	2	НЕЗАДОВІЛЬНО - безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Практика використання інноваційних технологій навчання на всіх етапах навчального процесу, в тому числі і на етапі проведення контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів, дозволила підвищити якість навчання студентів в університеті (рис.6).

Рис. 6. Результати навчальних досягнень студентів у розрізі факультетів за підсумками осіннього семестру 2009-2010 н.р

Висновки. Перевірка ефективності запровадженої контрольно-оцінювальної системи навчальних досягнень студентів упродовж 2005-2010 років в університеті дозволяє стверджувати про очевидні переваги такого підходу:

- підвищується якість підготовки фахівців з усіх напрямів і спеціальностей як денної так і заочної та дистанційної форм навчання в університеті;
- поліпшується самоорганізація студентів, систематизується їхня розумова праця, краще використовуються тактичні та стратегічні компоненти і мотиви, технологічні основи та матеріальні стимули навчання;
- зникає одночасне використання різних систем оцінювання у вітчизняній вищій школі, процес контролю базується на добре відомій викладачам чотирибальної шкалі оцінювання; зменшується час на процедури оцінювання і підведення підсумків з дисципліни;
- використання інтегральної шкали переходу дозволяє гармонізувати вітчизняну шкалу оцінювання та шкалу ЄКТС; без додаткових зусиль і витрат часу фіксувати результати навчання студентів за прийнятою Болонською декларацією шкалою ЄКТС та видавати додаток до диплому європейського зразка, що значно розширить можливості працевлаштування молодого фахівця на європейському ринку праці.

Література:

1. Król Roman, Proces Boloński wyznacznikiem rozważań o nauczycielu akademickim edukacji jutra, Дидактика Професійної Школи, Збірник наукових праць, Випуск 4, Київ-Хмельницький 2006, с. 234-240.
2. Зорин С. Ф. Разработка автоматизированной системы контроля знаний студентов по дисциплине «Экономика предприятия». МГВМИ, 2007 – 36 с.
3. Бондаренко М. Харківський національний університет радіоелектроніки: ми працюємо для майбутнього // Вища школа. – 2009. – №5 – С.3–20.
4. Економічна освіта в класичному університеті / за ред. В.Д. Базилевича // Вища школа. – 2007. – № 6 – 152 с.
5. Довідник користувача Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) / за ред. Бабіна І.І. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. -128 с.

Стаття присвячена проблемі забезпечення якості освіти у вищому навчальному закладі. Використання модульно-рейтингової технології навчання та шкали ЄКТС дозволяє об'єктивно оцінити результати навчальних досягнень студентів ВНЗ в умовах входження вітчизняної освіти до європейського освітянського простору.

Ключові слова: якість освіти, система моніторингу якості, контроль і оцінювання знань, традиційні методи і форми контролю знань, модульно-рейтингова технологія навчання, інноваційні методи контролю навчальних досягнень студентів.

Стаття посвячена проблеме обеспечения качества образования в высшем учебном заведении. Использование модульно-рейтинговой технологии обучения и шкалы ЕКТС обеспечивает объективное оценивание результатов учебных достижений студентов ВУЗа в условиях вхождения отечественного образования в единое образовательное пространство.

This article is devoted to the problem of quality assurance of education in higher school. The usage of module-rating technology and ECT System admits the objective evaluation of students' educational achievements in higher education in the process of national education ingoing into the European Educational Area.

УДК 378:2441.2

Т.В. Красько
м. Київ, Україна

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Стратегічні цілі державної політики в галузі освіти, створення в Україні нових демократичних інститутів, становлення системи цінностей, яка інтегрує традиційні ідеали української культури та європейські цінності прав і свобод особистості, нове переосмислення і засвоєння потенціалу української гуманітарної культури зумовлюють формування нового підходу до навчання та виховання студентської молоді.

Нова вітчизняна система функціонування вищого закладу освіти спирається не тільки на національну ідею і ґрунтується на етнічних засадах, а й орієнтується на полікультурне виховання, яке лежить в основі сучасної концепції глобальної освіти, а відтак, і Болонського процесу. Її провідні положення – пріоритет загальнолюдських цінностей, формування планетарного мислення особистості. Навчально-виховну систему ми розглядаємо як сукупність підсистем (навчально-методичної, науково-методичної, управлінської, кадрової, матеріально-технічної) та закономірно побудованих, динамічно взаємопов'язаних компонентів (мети, завдань, змісту, методів, засобів, форм, факторів, результатів), яка породжує цілісну особистість громадянина – патріота України (уособлення поєднання інтелектуального потенціалу, духовності, життєвої компетентності, високого професіоналізму – як фахівця, і як людини з яскраво вираженою національно-громадянською позицією та диспозицією), формує її ціннісні орієнтації, стиль життя, досвід цивілізованої правової поведінки. За рахунок взаємозв'язків підсистем і компонентів навчально-виховна система стає динамічною, успішно функціонує і розвивається.

Задачі удосконалення освіти, узгодження її цілей з соціально-економічними умовами життя, що кардинально змінюються, сприяють формуванню нетрадиційних підходів до змісту і, як наслідок, до розробки нових форм і методів адекватних освітніх програм. Потужними додатковими стимуляторами цього є всеохоплююча інформатизація суспільства, його інтернаціоналізація, прогнозовані потреби ринку праці. Це повною мірою стосується економічної освіти і, насамперед, інформаційних технологій, які за соціальною універсальністю застосування набувають фундаментальності компонентів загальної економічної освіти і таким чином сприяють цілісному розвитку особистості.

У контексті загальноєвропейських підходів до побудови вітчизняної системи освіти особливої актуальності набуває проблема сумісності систем вищої освіти для полегшення мобільності студентів і викладачів, що підвищить якість освіти, допоможе молоді